

**Erasmus
University
Rotterdam**



Erasmus School of Social and Behavioural Sciences
Master Grootstedelijke Vraagstukken en Beleid

MASTER THESIS

Kleurenblind terwijl je toch echt kleur ziet

Onderzoek naar de waarneming en beleving van ras en etniciteit onder jongeren met gemixte roots

Naam:	Eefje Knoop
Studentnummer:	547805
Project:	Infrastructures of Power in Global Urban Societies
Supervisor:	Jess Bier
Aantal woorden:	9486

Samenvatting

Ondanks het progressieve, antiracistische imago van Nederland vindt kleurenblind racisme tot op heden plaats op zowel individueel als institutioneel niveau. Om te achterhalen op welke manier kleurenblindheid van invloed is op gemixte jongeren, is kwalitatief onderzoek uitgevoerd onder Nederlands/Creools Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren. Hun belevingswereld over de concepten ras en etniciteit staan centraal en zijn aan de hand van ‘The Central Frames of Color-Blind Racism’ van Bonilla-Silva geanalyseerd. Hiervoor zijn 8 semigestructureerde diepte-interviews afgenomen, waaruit bleek dat alle centrale frames, namelijk: abstract liberalisme, *naturalization*, cultureel racisme en minimalisering van racisme, van invloed zijn op de belevingswereld van de jongeren. Echter, voor de gevolgen van kleurenblind racisme is binnen de centrale *frames* geen ruimte, terwijl dit een belangrijk aspect is van het begrip van de ervaringen en waarnemingen van de gemixte jongeren omtrent ras en etniciteit. Het meest voorkomende gevolg van het ervaren van kleurenblind racisme is voor de gemixte jongeren te beschrijven in het gevoel van ‘tussen twee werelden zitten’, aangewakkerd door vooroordelen, stigma’s, racistische uitingen en onwetendheid. Dit onderzoek poogt een beter begrip te creëren voor de effecten van kleurenblindheid in de manier waarop Nederlands/Creools Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren ras en etniciteit waarnemen en beleven.

Sleutelwoorden: kleurenblindheid, *decolonial studies*, *critical race studies*, etniciteit, ras, kwalitatief onderzoek, inductief.

Inhoudsopgave

1. Introductie	4
2. Theoretisch kader	6
<i>Conceptualisering etniciteit en ras</i>	6
<i>Kleurenblindheid</i>	7
The Central Frames of Color-blind Racism	8
<i>Decolonial studies</i>	10
<i>Critical race theory</i>	11
3. Methodologie	14
<i>Operationalisering</i>	14
<i>Data-analysemethoden</i>	15
<i>Ethische overwegingen</i>	16
4. Resultaten	17
5. Conclusie & discussie	26
Discussie	27
Literatuurlijst	29
Appendix 1: Tabel 1. Participanten informatie	31
Appendix 2: Interviewopzet	32
Appendix 3: Datastructuur	35
Appendix 4: Ethical Checklist	37

1. Introductie

Kleurenblindheid is een concept dat regelmatig opduikt in de media wanneer discussies over racisme opblazen. Dit begrip legt bloot hoe vanzelfsprekend bepaalde beweringen over etniciteit en ras zijn in het dagelijks leven (Essed & Nimako, 2006). Een voorbeeld van dit concept is de connotatie van het woord ‘halfbloed’. Ondanks mijn Nederlands-Surinaamse achtergrond was ik tijdens mijn jeugd niet bewust van mijn *roots*. Omdat ik in een klein dorp opgroeide, werd ik bovendien ook niet geconfronteerd met mensen van een andere etniciteit dan de Nederlandse. Tijdens mijn middelbareschooltijd in Rotterdam werd afkomst voor het eerst een gespreksonderwerp. Daarom identificeerde ik mezelf altijd als een ‘halfbloed’ als iemand me vroeg naar mijn afkomst. Niet wetende waar deze term vandaan kwam. Iedereen met een gemixte achtergrond zei het, dus ik had het gevoel dat ik me er ook mee kon identificeren. De reden hiervoor kan liggen in de dominante rol die de geschiedenis van mijn Nederlandse *roots* heeft gespeeld bij het vormen van mijn identiteit.

De connotatie van de term ‘halfbloed’ draagt een onderliggend discours met zich mee, dat Essed en Nimako (2006) beschrijven als “een discours van verborgen, onzichtbare vormen van racistische uitingen en patronen van racistische uitsluiting”. De oorsprong van de term is terug te refereren aan het koloniale verleden van Nederland, waar kinderen werden geboren tussen slavenhouders en tot slaaf gemaakten (Nimako, Abdou & Willemsen, 2014). De etymologische oorsprong van de term ‘halfbloed’ kan mogelijk worden herleid tot het Latijnse woord ‘mulus’, dat verwijst naar een muilezel. Deze termen suggereren dat een persoon ouders heeft waarbij slechts één van de twee ‘raszuiver’ is (Ensie, 2017). Dit verwijst dus automatisch naar iemand van witte afkomst. Het gebruik van dit soort termen zorgt voor de bestendiging van het koloniale gedachtegoed en moedigt aan dat etniciteit of ras gebruikt kan worden als een infrastructuur van macht. Gedurende mijn hele jeugd merkte ik dat mijn wortels een grote invloed hadden op de vorming van mijn identiteit, maar ik had ook voortdurend het gevoel dat ik ergens tussenin zat. Daarom vroeg ik me af wat mijn geschiedenis inhoudt en waarom ik daar zo weinig over leer op school. Daarnaast stelde ik mezelf de volgende vraag: ‘Hoe komt het dat andere mensen regelmatig een mening vormen over de groep waartoe ik zou moeten behoren?’

Mijn ervaring is herkenbaar voor vele anderen die leven in een samenleving waar kleurenblindheid lange tijd de dominante methode is geweest om over etniciteit te praten. Zo stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) dat 46 procent van de Surinaamse huishoudens in Nederland gevormd zijn vanuit een Surinaamse partner en een Nederlandse partner (CBS, 2016). Gepaard met dit hoge aantal kan bijvoorbeeld onbegrip voorkomen van

ouder op kind wat betreft het identificeren met een etnische achtergrond. Daarnaast kunnen jongeren zich verwijderd voelen van hun etnische achtergrond en tevens van hun familie, bijvoorbeeld door het verschil in huidskleur. Ondanks dat kleurenblindheid steeds een bekender begrip wordt, roept het alsnog de vraag op hoe en in welke mate kleurenblindheid van invloed is op jongeren met een gemixte afkomst. Aangezien Nederland steeds diverser lijkt te worden met mensen van verschillende culturele achtergronden (CBS, 2022).

Om een beter begrip te krijgen hoe kleurenblindheid van invloed is op jongeren met een gemixte achtergrond, is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: *‘Hoe heeft het concept kleurenblindheid effect op Nederlands/Creools Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren in de manier waarop zij ras en etniciteit waarnemen en beleven?’* Deze onderzoeksvraag snijdt twee benaderingen aan die in het theoretische kader verder uitgediept worden, namelijk *decolonial studies* en *critical race theory*. Hiermee is gepoogd meer inzicht te krijgen in de belevingswereld van jongeren met een gemixte etnische achtergrond. Dit is van belang omdat in de huidige literatuur weinig onderzoek is gedaan naar hoe het is om op te groeien met een gemixte achtergrond binnen de Nederlandse context, waarin “een dominant discourse hardnekkig volhoudt dat Nederland altijd kleurenblind en antiracistisch is geweest” (Wekker, 2016). Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat de effecten van opgroeien binnen een kleurenblinde samenleving anders worden ontvangen door jongeren met een Creools Surinaamse achtergrond in vergelijking met jongeren met Indiase *roots*. Wanneer hier meer wetenschappelijke informatie over bekend is, kan dit tevens beleidsmatig ingezet worden.

In dit onderzoek is allereerst aandacht besteed aan het theoretisch kader, waarin relevante literatuur over kleurenblindheid en het verband met ras en etniciteit is besproken. Daarnaast wordt literatuur over racisme, terminologie gebaseerd op ras en de koloniale geschiedenis van Nederland, onder de loep genomen. Hierna wordt in de methodologie uitgelicht op welke manier het onderzoek uitgevoerd en geanalyseerd is. Vervolgens komen de resultaten aan bod gevolgd door de conclusie en discussie.

2. Theoretisch kader

Om een beter begrip te krijgen hoe kleurenblindheid effect heeft op de manier waarop gemixte jongeren ras en etniciteit waarnemen en beleven is in dit hoofdstuk ingehaakt op de conceptualisering van etniciteit en ras. Daarnaast zijn de grotere discoursen van kleurenblindheid en racisme toegelicht aan de hand van *decolonial studies* en *critical race theory*.

Conceptualisering etniciteit en ras

Het is interessant om de concepten ras en etniciteit in de Nederlandse context te onderzoeken aangezien Nederland internationaal beschouwd wordt als een progressief, antiracistisch en tolerant land (Wekker, 2016). Het onderscheid tussen etniciteit en ras is echter vaak onduidelijk en wordt in de literatuur veelal door elkaar heen gebruikt. Volgens Gunew (1997) werd het begrip etniciteit in het leven geroepen om de racistische geschiedenis van de term 'ras' te omzeilen door een component toe te voegen wat geassocieerd wordt met keuze. Waarbij ras veelal geassocieerd wordt met biologische kenmerken, zoals huidskleur en haartype, wordt etniciteit omschreven als een breder begrip bestaande uit culturele componenten, zoals taal, religie, verwantschap, geschiedenis, nationaliteit en uiterlijke kenmerken (Santos, Palomares, Normando & Quintão, 2010). Ras schept hierdoor mogelijk het idee dat bepaalde associaties gelegitimeerd of verklaard kunnen worden op basis van de zogenaamde biologische kenmerken (Gunew, 1997). Daarnaast wordt ras in de literatuur gezien als een *bad old word*, wat in de Verenigde Staten geassocieerd wordt met de bewogen geschiedenis tussen zwart en wit (Bartlett, 2001).

Ook in de Nederlandse literatuur is het opmerkelijk dat er altijd verwezen wordt naar 'de ander' of de 'allochtoon', wanneer over etniciteit gesproken wordt (Wekker, 2016). Etniciteit refereert meestal naar hetgeen dat afwijkt van de norm. Door het culturele element toe te voegen aan het begrip lijkt het alsof de ordening van de werkelijkheid op basis van biologische verschillen, uit de wereld is geholpen. Echter, deze ordening wordt middels etniciteit nog steeds verricht, aangezien altijd naar 'de andere groep' verwezen wordt (Wekker, 2016). Zo lijkt etniciteit een fluïde begrip dat ingevuld wordt door het individu, maar het vloeit tevens voort uit het proces van etikettering, stelt Bartlett (2001). Bestaande uit zelfetikettering en de etiketten, die anderen opplakken. Om deze reden is etniciteit afhankelijk van verschillende factoren, die invloed kunnen uitoefenen, zoals Santos, et al., (2010) hebben aangeduid.

Kortom, de komst van het concept etniciteit leek een oplossing te bieden aan het negatieve imago van ras en tevens aan het ordenen van de werkelijkheid op basis van ras. Echter, etniciteit zorgt voor een nieuwe onderverdeling van groepen mensen, waarbij wit blijvend de norm is waarmee al het andere wordt vergeleken. Dit werkt mogelijk kleurenblindheid in de hand.

Kleurenblindheid

In Nederland wordt vaak het volgende gezegd: “Whether you are yellow, purple, or blue, we love you anyway” (Wekker, 2016, p. 77). Hiermee wordt gesuggereerd dat kleur er niet toe doet en wordt tevens ontkenning welke gevolgen het heeft om een zwarte huidskleur te hebben in tegenstelling tot een witte. Mensen van kleur kunnen wel degelijk uitsluiting ervaren op basis van hun huidskleur, ras, of etniciteit (Wekker, 2016). De omgeving plakt namelijk continu bewust of onbewust verschillende etiketten op het individu (Bartlett, 2001). Deze etiketten kunnen beïnvloed worden vanuit het concept kleurenblindheid, waarbij wordt vastgehouden aan een verinnerlijkt idee waarbij huidskleur geen rol speelt in de perceptie van mensen (Wekker, 2016). Toch blijkt dit gecompliceerder te liggen dan vaak wordt gesteld.

Kleurenblindheid komt volgens Wekker (2016) mogelijk voort uit schuldgevoelens, de angst om uit te sluiten, te generaliseren of te discrimineren. Hierdoor voelen mensen in Nederland zich vaak comfortabeler bij het gebruik van zogenaamd onschuldige termen die doorgaans in de samenleving circuleren met betrekking tot ras of etniciteit, zoals ‘blank’ of ‘allochtoon’, in plaats van de termen ‘wit’ of ‘immigrant’ (Wekker, 2016). Volgens veel Nederlanders kan het gebruik van racialiserende termen, zoals ‘zwart’ of ‘immigrant’, spanningen oproepen. Een mogelijke oorzaak hiervan zijn de beladen discussies over thema's als de karikatuur Zwarte Piet. Dit kan ertoe leiden dat Nederlanders terughoudender zijn in terminologie rond ras en etniciteit. Deze kijk op ras en etniciteit kan tevens de oorzaak zijn dat in het Nederland van vandaag zwarte mensen nog steeds worden “uitgesloten en gemarginaliseerd in alle sectoren van de samenleving” (Essed, 1991, p. 6; Rose, 2022, p. 5).

Ook in de Verenigde Staten begon het idee dat ras niet langer een centrale rol speelt in de levenskeuzes van Amerikanen (D’Souza, 1995) te ontstaan door het verkiezen van Obama als voormalig president. Toch verdween, met de winst van Obama en de komst van het post-raciale tijdperk, het institutionele racisme niet direct. Witte mensen en mensen van kleur leefden namelijk nog vaak gesegregeerd van elkaar in de context van de Verenigde Staten (Bonilla-Silva, 2011). Daarnaast kreeg het uiten van racisme een nieuwe subtielere vorm, die veelal geïnstitutionaliseerd is (Bonilla-Silva & Dietrich, 2001). Racisme door middel van

kleurenblindheid verstrekt het ideologische pantser voor een nieuw racistisch regime (Sullivan, 2006).

Kortom, met het niet zien van kleur worden de nadelen van het hebben van een andere huidskleur dan wit ontkent. Zowel bewust als onbewust omvat kleurenblindheid gevolgen voor mensen van kleur. Dit vindt op individueel en op institutioneel niveau plaats (Wekker, 2016; Bonilla-Silva & Dietrich, 2001). Nu is de vraag of kleurenblindheid ook invloed heeft in de waarneming en beleving van etniciteit en ras onder gemixte jongeren.

The Central Frames of Color-blind Racism

Om het concept kleurenblindheid concreet te maken zijn 4 *frames* van kleurenblind racisme (Bonilla-Silva, 2006) gehanteerd om bepaald beleid, gedrag of bepaalde uitspraken te identificeren als racistisch op basis van kleurenblindheid. Zoals al is aangekaart, leefde gedurende het post-rationale Amerika het idee dat ongelijkheid en daarmee racisme was verdwenen toen in de wet werd opgenomen dat ras geen invloed meer had in de invulling van levenskeuzes van Amerikanen (D'Souza, 1995). Het collectieve bewustzijn veranderde echter niet, zodra de wetgeving omtrent ras veranderde. De vorm van racistische uitsluiting werd enkel anders, namelijk geïnstitutionaliseerd (Bonilla-Silva & Dietrich, 2001). Uit deze verandering vloeide een geheel nieuwe raciale ideologie, waar het concept kleurenblindheid onderdeel van is. Bonilla-Silva (2006) heeft middels onderzoek geconcludeerd dat kleurenblindheid op te delen is in vier centrale *frames*, namelijk: 1) abstract liberalisme; waarin het idee standhoudt dat iedereen – ondanks huidskleur – dezelfde kansen heeft mits hard gewerkt wordt, 2) *naturalization*; waarbij de voorkeur van huidskleur toegeschreven wordt op basis van biologische voorkeur, 3) cultureel racisme; waarbij wordt teruggesproken op de stigma's en ideeën wat betreft een bepaalde cultuur en 4) minimalisering van racisme; waarbij wordt gedacht dat racisme niet meer plaatsvindt en dat alle ervaring omtrent racisme overdreven zijn. De *frames* bieden een diepgaand en structureel overzicht van de manieren waarop kleurenblindheid verweven is in onze samenleving. Hieronder zullen deze vier *frames* uitgelicht worden, aangezien ze van invloed zijn op de ideeën en ervaringen, die de participanten van dit onderzoek kunnen hebben.

Abstract liberalisme

Beginnend bij abstract liberalisme, waarbij het essentieel is om te begrijpen wat de gang van zaken is in het liberalisme. Het klassieke idee van liberalisme wordt door Bonilla-Silva (2006) beschreven als een reeks onderscheidende kenmerken, zoals: “individualisme, universalisme,

egalitarisme en meliorisme (het idee dat mensen en instituties verbeterd kunnen worden)” (Bonilla-Silva, 2006, p. 26). De middenklasse voerde in het klassieke idee van liberalisme echter de boventoon. Wanneer gesproken werd over vrijheid, werd vrije handel bedoeld. Wanneer gesproken wordt over beleid gebaseerd op ras en gelijkheid, werd in het Europees humanisme voornamelijk bedoeld dat enkel Europeanen werden gezien als mens (Bonilla-Silva, 2006). Met deze gedachte in het achterhoofd wordt het *frame* abstract realisme duidelijk, aangezien dit *frame* elementen bevat die geassocieerd worden met het krijgen van gelijke kansen, vrije keuze en individualisme. Vanuit deze associaties worden op een abstracte manier rassenkwesties verklaard (Bonilla-Silva, 2006). Zo schetst Bonilla-Silva (2006) het voorbeeld waarbij het liberale principe van het hebben van een vrije keuze wordt ingezet om te legitimeren dat witte mensen het recht hebben om te leven in gesegeerde wijken. Hierbij worden de geïnstitutionaliseerde praktijken van de overheid genegeerd, die segregatie in de schoot hebben geworpen (Bonilla-Silva, 2006).

Naturalization

Het *frame naturalization* wekt het idee dat witte mensen raciale fenomenen weg kunnen verklaren door te suggereren dat het om natuurlijke verschijnselen gaat (Bonilla-Silva, 2006). Dit *frame* is te herkennen door de ‘het is wat het is’ mentaliteit, die bijvoorbeeld de revue kan passeren in partnerkeuze. Wanneer bijvoorbeeld gezegd wordt: ‘Ik val niet op mensen met een donkere huidskleur’. Hierin wordt namelijk gesuggereerd dat deze voorkeur biologisch gedreven is. Een ander voorbeeld waar *naturalization* plaats kan vinden is gedurende het fenomeen segregatie. Iemand die vanuit *naturalization* denkt zal de scheiding tussen zwart en wit toeschrijven als een natuurlijk proces in plaats van een sociaal proces (Bonilla-Silva, 2006).

Cultureel racisme

Het *frame* cultureel realisme is gebaseerd op argumenten die een grondslag vinden in cultuur om de positie van minderheden te verklaren. Hierin kan bijvoorbeeld gedacht worden aan vooroordelen en stigma’s omtrent een bevolkingsgroep, zoals: ‘Surinaamse mannen gaan altijd vreemd’ of ‘zwarte mensen zijn lui’ (Bonilla-Silva, 2006).

Minimalisering van racisme

Het *frame* minimalisering van racisme wekt de suggestie dat discriminatie en racisme niet langer een centrale factor is die de levenskansen van minderheden beïnvloedt (Bonilla-Silva, 2006). Bij dit *frame* kan gedacht worden aan bagatelliserende uitspraken waaruit bijvoorbeeld het idee gewekt kan worden dat iemand zich aanstelt of overdrijft. Bonilla-Silva (2006) geeft de arbeidsmarkt als voorbeeld: “There is discrimination, but there are plenty of jobs out there.”

Kortom, vindt kleurenblindheid op verschillende niveaus en op verschillende manieren binnen de samenleving plaats.

Decolonial studies

Door *decolonial studies* uit te lichten in dit onderzoek wordt duidelijk hoe etniciteit en ras een koloniale context hebben. Dit is van belang aangezien Europa en Nederland in het bijzonder een belangrijk aandeel hebben gehad in het koloniale verleden in Suriname. Om meer inzicht te krijgen in de constructen ras en etniciteit is het van belang om het koloniale verleden van zowel Nederland als Suriname, toe te lichten.

De geschiedenis van verschillende bevolkingsgroepen, zoals die van de Creools Surinaamse, Hindoestaans Surinaamse en Indiase gemeenschap verschillen in meerdere aspecten van elkaar. Om deze reden is het van belang om oog te hebben voor het koloniale gedachtegoed en in hoeverre dat in de hedendaagse maatschappij een rol speelt in de identiteitsvorming van deze jongeren. Een voorbeeld waarin deze nasleep terug te zien is, zijn de voordelen, die iemand kan ervaren op basis van uiterlijke kenmerken. Eric Foner (1983) beschreef bijvoorbeeld dat de slavernij in de Verenigde Staten als de basis voor vrijheid fungeerde. Volgens de gedachte die destijds in de VS heerste, had iemand pas ultieme vrijheid als hij slaven bezat. “So freedom was not always viewed as the antithesis of slavery” (Nimako, Abdou & Willemsen, 2014, p. 78). Vanuit deze gedachtegang werden tot slaaf gemaakten beschouwd als sub-mensen met een Afrikaanse afkomst, die hun vrijheid moesten verdienen. Een voorbeeld van hoe tot slaaf gemaakte vrouwen meer vrijheid konden verwerven, is te zien in het volgende citaat:

So how and why did some of them become free blacks? How and why did some of them become ‘coloured’? Underlying the notion of ‘coloured’ persons was the cruelty against enslaved women, namely, rape. Most of the coloured persons owed their ‘coloured’ status to rape. It was the children who were born to enslaved African women through the rape of the enslavers who became known as the coloured. They were assumed to be between Africans and Europeans (Nimako, Abdou & Willemsen, 2014, p. 81)

Het sociale construct waarbij het label van de nazaten van de verkrachte tot slaaf gemaakte vrouwen veranderde in *coloured* in plaats van *black*, weerspiegelt het diep gewortelde probleem waarop de onderzoeksvraag in dit onderzoek is gebaseerd. Dit specifieke aspect uit de geschiedenis en het gedachtegoed waarbij gemixte kinderen tot meer vrijheden beschikten,

heeft mogelijk nog weerslag in de hedendaagse samenleving. De vraag is op welke manier huidskleur of ras diende als een infrastructuur van macht, dat werd uitgeoefend op de tot slaaf gemaakten. Dit refereert direct naar de vraag in welke mate ras als middel van macht nog steeds zijn nasleep heeft in de hedendaagse maatschappij en hoe kan dit diepgewortelde verleden en gedachtegoed hebben geleid tot kleurenblindheid tot op de dag van vandaag? Mogelijk is dit een reactie op het gecompliceerde verleden, zoals aangehaald door Wekker (2016), waarin mensen liever onschuldige termen gebruiken om gebeurtenissen uit het verleden te beschrijven. De term ras werd een taboe in plaats van een sociaal construct van macht (Wekker, 2016). Toch ontstaat er een andere vorm van machtsmisbruik door het niet erkennen van de verschillen tussen huidskleur, omdat dit resulteert in een situatie waarin de kleurenblinde persoon suggereert dat vormen van uitsluiting van de zwarte bevolking in de samenleving niet meer voorkomen en dat kleur er niet toe doet.

Critical race theory

Naast *decolonial studies* is het ook van belang om *critical race theory* aan te halen in dit onderzoek, omdat hedendaagse vormen van institutioneel racisme tevens effecten kunnen hebben in de waarneming en beleving van ras en etniciteit voor de gemixte jongeren. De kerngedachte van *critical race theory* is dat ras een sociaal construct is en dat racisme niet alleen het product is van individuele vooroordelen, maar ook is verankerd in rechtssystemen en beleid (Delgado & Stefancic, 2017).

Vanuit deze gedachte stelt Rose (2022) dat verschillende initiatieven, zoals The Black Archives (2018) de dialoog over de geschiedenis van de Nederlandse slavernij en kolonisatie aankaarten, omdat het wordt uitgesloten van geschiedenis, literatuur en onderwijsinstellingen en hun curriculum. Doordat zulke relevante informatie wordt weerhouden, wordt de kennisoverdracht over dit gedeelte van de Nederlandse geschiedenis ingewikkelder en incompleet. In de geschiedenisboeken wordt dus voorkeur gegeven aan het Nederlandse 'beeld' van de geschiedenis. Dit bevestigt Bhambra (2014) ook. Zij beschrijft hoe de geschiedenis een product is van het Westen in zijn handelen op anderen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de geschiedenis bepaald wordt door de overwinnaar en dat de manier waarop wij de wereld begrijpen gebaseerd is op aannames vanuit het dominante discours (Bhambra, 2014). Dit verwijst ook naar een mogelijke oorzaak waarom er op middelbare scholen weinig aandacht wordt besteed aan de negatieve aspecten van het koloniale verleden van Nederland. Deze negatieve aspecten, waarvan slavernij een voorbeeld is, zorgen desondanks voor een compleet beeld van de geschiedenis. Door de negatieve aspecten van het koloniale verleden niet te

benoemen, kan de suggestie worden gewekt dat ze niet bestaan. Ook omdat deze aspecten geen rol spelen binnen het curriculum op scholen, wordt een “white over black hierarchical social structure and social system” (Wright, 2002, p. 15) bevorderd, omdat het huidige curriculum witte overwinningen boven het zwart lijden stelt. Du Bois (1896) stelt bovendien dat deze vormen van hiërarchie tussen zwart en wit van invloed zijn op de fundamentele en ontologische structuren binnen de Amerikaanse geschiedenis en de manier waarop het sociale leven zich voortplant en vermenigvuldigt. Hierdoor ontstaan racistische attitudes zoals *white supremacy* en het idee dat het witte ras dominant is ten opzichte van het zwarte ras (Wright, 2002).

De manier waarop het sociale leven van gemixte jongeren zich in Nederland vormgeeft heeft dus mogelijk de gevolgen van het Nederlandse koloniale verleden als basis. Dit is te herleiden aan bepaalde aspecten van het hedendaagse denken dat nog steeds racistisch is van aard. Helaas blijven deze gedachten vaak onopgemerkt of zijn bepaalde ideologieën met bijbehorend taalgebruik zodanig geïnternaliseerd dat men zich niet bewust is van het in stand houden van een racistisch sociaal systeem. Bijvoorbeeld door het gebruik van termen als ‘halfbloed’. Door een beter begrip van de connotaties van bepaalde woorden te creëren, is het mogelijk het collectieve gedachtegoed te veranderen door bijvoorbeeld iemand met een gemixte achtergrond te omschrijven als een ‘dubbelbloed’, in plaats van ‘halfbloed’. Op deze manier kan het classificatiesysteem en ook de kennisproductie veranderen, zodat etniciteit niet langer deel kan uitmaken van een infrastructuur van macht (Bowker & Star, 2000). Omdat de *critical race theory* haar oorsprong vindt in de Verenigde Staten en binnen dit huidige onderzoek tevens gebruik gemaakt wordt van de 4 *frames* van kleurenblindheid (Bonilla-Silva, 2006), is het interessant om deze theorie te vergelijken met de Europese en Nederlandse context, zoals Wekker (2016), Essed & Nimako (2016) en Song (2010) hebben gepoogd. Hieruit kan achterhaalt worden in hoeverre de 4 *frames* (Bonilla-Silva, 2006) tot uiting komen in de Nederlandse context.

Kortom, ras en huidskleur zijn door de geschiedenis heen ingezet als structuur van macht. Daarnaast is de nasleep die het koloniale verleden heeft in het collectieve gedachtegoed vandaag de dag mogelijk groter dan bij stil wordt gestaan. Dit is terug te zien in de leemte in de huidige geschiedenisboeken en de etymologie van verschillende woorden binnen de Nederlandse taal, zoals de term ‘halfbloedje’ en het gebruik van zogenaamd onschuldige terminologie, zoals ‘allochtoon’ en ‘blank’. Daarnaast is als gevolg van het koloniale verleden van Nederland het discours omtrent kleurenblindheid ontstaan. Door deze nasleep is het voor jongeren met een gemixte achtergrond, die dus enerzijds kampen met hun niet-Westerse *roots* en anderzijds met hun Nederlandse *roots*, mogelijk extra ingewikkeld om hun etniciteit te

vormen. Dit komt deels doordat de maatschappij vaak verwacht dat je kiest (Bowker & Star, 2000). In dit onderzoek is om deze reden gepoogd meer inzicht te verschaffen in de belevingswereld van jongeren met gemixte *roots*.

3. Methodologie

Operationalisering

Het empirische materiaal voor dit onderzoek is afkomstig uit semigestructureerde diepte-interviews met 8 Creools Surinaamse, Hindoestaans Surinaamse en Indiase jongeren, tussen de 18 en 30 jaar (appendix 1), die middels *convenience sampling* zijn verzameld. Hoewel dit een relatief kleine steekproef is, is middels semigestructureerde diepte-interviews gepoogd de belevingswereld van de participant in beeld te brengen. In dit onderzoek ligt met name de nadruk op het centraal stellen van de stemmen van de gemarginaliseerde jongeren. De semigestructureerde diepte-interviews stelden de jongeren in staat om hun eigen ervaringen te delen over kwesties die zij als belangrijk ervaarden (Creswell & Poth, 2018).

De meerderheid van de participanten heeft een gemixte achtergrond van Nederlandse en Creools Surinaamse *roots*. Daarnaast is een gelijke verdeling gemaakt tussen participanten met een gemixte achtergrond van Nederlandse en Hindoestaans Surinaamse *roots* en Nederlandse en Indiase *roots*, omdat de wortels van beide groepen gegrond zijn in India. Na de afschaffing van de slavernij in Suriname, circa 1863, zijn vanuit India duizenden contractarbeiders naar Suriname toegehaald om het werk van de voormalig tot slaaf gemaakten over te nemen (Ramsoedh, 2019). Naast hun werkzaamheden brachten de Indiërs – destijds ‘koelies’ genoemd – ook hun religie, taal en cultuur mee naar Suriname. Dit erfgoed is gedurende dit migratieproces naar Suriname heden ten dage nog steeds intact gebleven (Choenni, 2011). Ondanks dat de jongeren met Indiase en Hindoestaanse *roots* niet volledig dezelfde geschiedenis delen, wat betreft de volksverhuizing naar Suriname toe, overlappen verschillende culturele aspecten wel degelijk met elkaar, zoals religie, tradities en taal (Choenni, 2011). Om deze reden zal in dit onderzoek een tweesplitsing gemaakt worden tussen jongeren met Creoolse *roots* en jongeren met Indiase *roots*. Hierbij worden de Hindoestaanse en Indiase jongeren niet over één kam geschoren, maar wordt erkend dat deze twee groepen qua culturele aspecten het dichtste bij elkaar in de buurt komen. Desalniettemin delen de Hindoestaanse en Creoolse jongeren tevens een geschiedenis vol onderdrukking vanuit het koloniale verleden, aangezien de Hindoestanen de arbeid overnamen na de slavernij van de Creolen, de voormalig tot slaaf gemaakten.

De participanten zijn verzameld middels *convenience sampling*. Dit houdt in dat de participanten deel uitmaken van het sociale netwerk van de onderzoeker (Creswell & Poth, 2018). Een valkuil van deze *sampling*-methode is dat respondenten elkaar mogelijk kennen en de onderzoeker tevens wordt voorzien van dezelfde soort antwoorden. Om deze reden is gebruik

gemaakt van individuele diepte-interviews, zodat de participanten elkaar niet kunnen beïnvloeden met hun antwoorden. Daarentegen zorgen de overeenkomstigheden in de interviews voor mogelijke patronen in de belevingswereld van de steekproef, wat de betrouwbaarheid van het onderzoek kan verbeteren. Daarnaast zijn ook twee participanten benaderd via het sociale media platform TikTok, omdat zij zich uitspraken over hun *roots* en de misconcepties die zij ervaren. Aangezien deze participanten in hun dagelijkse leven bezig zijn met thema's omtrent hun etnische achtergrond, beschikken zij over meer informatie dan de rest van de steekproef. Dit kan van invloed zijn op de herhaalbaarheid van het onderzoek, omdat de steekproef niet volledig willekeurig is en ten koste kan gaan van de betrouwbaarheid (Cresswell & Poth, 2018).

De achterliggende reden dat is gekozen voor deze specifieke steekproef komt voort uit eerder onderzoek van Harris en Sim (2002), waarbij is gebleken dat het identificeren met een bepaalde etniciteit afhankelijk is van het type etniciteit dat men heeft en daarnaast ook afhankelijk is van het land waarin je opgroeit (Song, 2010). Om deze reden is het interessant om te achterhalen of er verschillen te vinden zijn tussen jongeren met Creoolse, Hindoestaanse en Indiase *roots*. Daarnaast stellen Harris en Sim (2002) dat 86 procent van hun respondenten met een witte/Amerikaanse en Indiase etniciteit zich met hun witte achtergrond identificeert, terwijl 75 procent van de respondenten met een witte/Amerikaanse en zwarte etniciteit zich identificeert met hun zwarte kant. Het is interessant om te achterhalen of dit verschil ook terug te zien is binnen Nederlandse context.

Gedurende de diepte-interviews is gebruik gemaakt van een interviewopzet (appendix 2). In deze opzet zijn de *frames* van kleurenblindheid (Bonilla-Silva, 2006) opgenomen, namelijk: 1) Abstract liberalisme, 2) *Naturalization*, 3) Cultureel racisme en 4) Minimalisering van racisme. Dit zorgde voor houvast tijdens het afnemen van de interviews, waardoor de belevingswereld van de participanten rondom deze *frames* helder in beeld zijn gebracht. Daarnaast zorgde *probing* – het stellen van vervolgvragen – ervoor dat de relevante informatie, die de participanten vertelden tevens werd uitgediept en achterhaalt (Babbie, 2016).

Data-analysemethoden

De verkregen data is met behulp van ATLAS.ti geanalyseerd. Hiervoor zijn de interviews na afname allereerst getranscribeerd en vervolgens open, axiaal en selectief gecodeerd. De selectieve codes zijn gekoppeld aan de *frames* van kleurenblindheid (Bonilla-Silva, 2006). Middels dit model is de data geanalyseerd en zijn raciale narratieven, voorbeelden van stereotypering, stigmatisering, cultuuroverdracht en tradities besproken. De data is vervolgens

verwerkt in een datastructuur (appendix 3), dat als houvast dient voor de resultatensectie. In de resultatensectie zullen de 4 *frames* leidend zijn in de indeling van bepaalde ervaringen of uitspraken van de participanten. Naast de *frames* van kleurenblindheid (Bonilla-Silva, 2006) is gedurende de analyse ook continu een terugkoppeling gemaakt naar de eerder besproken literatuur, waarin een verbinding is gemaakt met *decolonial studies* en *critical race theory*. In deze literatuur zijn namelijk verklaringen gevonden, die overeenkomen met de data verkregen vanuit de interviews. Daarnaast kwam het *frame* cultureel racisme het meest tot uiting, gedurende de interviews. Dit komt mogelijk doordat stigma's en vooroordelen omtrent *roots* regelmatig worden geuit in de Nederlandse context, volgens de interviews. Daarnaast is het *frame naturalization* het minst voorgekomen gedurende het onderzoek. Dit komt mogelijk door de gemixte achtergrond van de jongeren, waardoor zij zich goed kunnen inleven in beide kanten van hun *roots*. In de *frames* van kleurenblindheid (Bonilla-Silva, 2006) wordt echter geen aandacht besteed aan de gevolgen van kleurenblind racisme op persoonlijk en institutioneel niveau. Om deze reden zijn de thema's cultuuroverdracht en familiepatronen toegevoegd als verklaring voor het niet zien van kleur of daarentegen juist het erkennen en zien van kleur.

Ethische overwegingen

Aangezien de besproken thema's betrekking hebben op de persoonlijke ervaringen, levens en ideeën van de participanten is rekening gehouden met de gevoeligheid van de thema's. De interviews zijn om deze reden opgenomen met toestemming van de participanten. Daarnaast zijn de gemaakte aantekeningen tijdens de interviews achteraf geanonimiseerd. Deze zullen na afronding van het onderzoek tevens vernietigd worden. Uit respect voor de participant is voorafgaand aan het interview, het interviewopzet gedeeld. Hierdoor waren de participanten op de hoogte van de besproken thema's en stonden zij tijdens het interview niet voor verassingen. Daarnaast is voor het starten van de opname tevens consent gevraagd, waarin transparant is gecommuniceerd over het onderwerp van het onderzoek en de naleving van de anonimiteit van de participant. Verder is ook aangegeven dat de participant altijd mag afzien van het geven van een antwoord op bepaalde vragen, wanneer dit bijvoorbeeld te persoonlijk is. Omdat het welzijn van de participant centraal staat en omdat zij op een gelijkwaardige manier behandeld dienen te worden, is tevens aangegeven dat zij de mogelijkheid hebben om de onderzoeksresultaten in te zien. Kortom, de ethische streefpunten van sociaalwetenschappelijk onderzoek zijn in acht genomen (Creswell & Poth, 2018).

4. Resultaten

Uit de 8 interviews zijn verschillende thema's voortgevloeid, die aan de hand van de datastructuur (appendix 3) en de 4 *frames* van kleurenblindheid (Bonilla-Silva, 2006) worden toegelicht. Na de analyse van ieder *frame* is een sub-argument gemaakt, waardoor uiteindelijk een algemeen argument gevormd is over kleurenblindheid. Tevens is een aparte paragraaf besteed aan de thema's cultuuroverdracht en familiepatronen, omdat deze thema's een beter begrip bieden aan de manier waarop de participanten ras en etniciteit waarnemen en beleven. Aangezien de 4 *frames* (Bonilla-Silva, 2006) weinig tot geen aandacht besteden aan cultuuroverdracht en familiepatronen, als verklaring voor kleurenblindheid of juist als verklaring voor het zien van kleur, is een aparte paragraaf geweid aan deze thema's.

Abstract liberalisme

Gedurende de interviews kwamen kwesties ter sprake waarin bevraagd werd of de participant denkt dezelfde kansen genoten te hebben als mensen in hun omgeving zonder gemixte *roots*. Veelal blijkt dat de participanten aangaven geen kansenongelijkheid te hebben ervaren op basis van hun huidskleur. De meeste participanten betrokken deze vraag direct op hun baanperspectief en schetsten situaties waarin zij voor een baan solliciteerden. Uit deze situaties werd snel duidelijk dat, ondanks dat de participanten geen kansenongelijkheid hebben ervaren, toch situaties zijn voorgevallen waarin hun etnische achtergrond wel degelijk een rol speelde in het sollicitatieproces. Zo gaf Suraya (2022) bijvoorbeeld aan dat zij onlangs is aangenomen bij een nieuwsomroep, omdat het personeel momenteel té wit is. Ook Yara (2022) geeft aan ervaring te hebben met het 'opkrikken van de culturele diversiteit' op basis van haar gemixte achtergrond.

Daarentegen gaf bijvoorbeeld Ronnie (2022) aan dat hij geen kansenongelijkheid heeft ervaren, omdat hij een Nederlandse naam heeft, "(...), maar dat komt ook omdat ik Ronnie Janssen heet, denk ik. Dus als ik ga solliciteren zien ze gewoon een Ronnie Janssen binnenkomen, ja. En dan zijn ze misschien even verbaasd als ik er zit, maar dan zit ik er al" (35:45). Uit dit citaat blijkt dat Ronnie (2022) op basis van zijn naam geen discriminatie of uitsluiting heeft ervaren. Toch geeft hij wel aan dat uitsluiting op basis van zijn huidskleur mogelijk wel het geval had kunnen zijn wanneer hij niet het 'voordeel' had van zijn Nederlandse naam, aangezien de mogelijke werkgever wel even verbaasd was over de combinatie van de naam gekoppeld aan het uiterlijk van Ronnie.

De reden achter het niet ervaren van kansenongelijkheid gaat volgens Yara (2022) ten

grondslag aan verschillende factoren, namelijk het feit dat ze *white passing* is (dat ze door kan gaan voor een wit persoon) en doordat ze in Rotterdam is opgegroeid. Volgens haar wordt je namelijk minder gewezen op de manier waarop je eruitziet, omdat Rotterdam een diverse stad is die bijdraagt aan het idee “dat veel oké is, wat je wilt zijn, wie je wilt zijn” (2:27).

Daarentegen gaf Naomi (2022) direct aan dat zij niet het idee heeft dat zij dezelfde kansen geniet als iemand met een volledig Nederlandse achtergrond. Zo deelde Naomi (2022) het volgende:

Ik zei al dat je verschillende invloeden hebt van de maatschappij, wat uh, donkere mensen onder druk zet. Dus sowieso niet dezelfde kansen. En ook als vrouw zijnde door. Sowieso als vrouw heb je minder kansen of is het moeilijker om daar te komen en als vrouw zijnde met een kleurtje kom je nog moeilijker bij de top. Dat wordt me altijd gezegd sinds ik klein ben, dus ik weet dat ik daarmee rekening moet houden en in plaats van die honderd procent te geven, zoals een gemiddelde Nederlander bijvoorbeeld doet. Moet ik die tweehonderd procent geven, snap je? Ik moet het dubbele inzetten. (37:40)

Aan de hand van het bovenstaande citaat is direct de brug te slaan naar de maatschappelijke druk die Naomi (2022) kan ervaren op basis van haar etnische achtergrond. Verschillende participanten hebben het idee dat zij door hun huidskleur of hun etnische achtergrond harder hun best moeten doen in de maatschappij. Enerzijds omdat zij dit – net als Naomi (2022) – hebben meegekregen vanuit huis, anderzijds omdat dit wordt opgelegd vanuit de samenleving, zoals Suraya (2022) aankaart. Zij vertelde dat ze op school het idee heeft gehad dat altijd naar haar gewezen werd als er fouten gemaakt waren in een groepsopdracht met witte klasgenoten.

Daarnaast heeft Gabriëlla (2002) tevens maatschappelijke druk ervaren omtrent haar uiterlijke kenmerken. Zo gaf zij het voorbeeld dat zij vroeger haar haar blond wilde verven, zodat zij niet gestereotypeerd zou worden op basis van haar Indiase uiterlijke kenmerken. Suraya (2022) deelt soortgelijk gedrag, waarin ze tijdens sollicitaties haar haar en kleding aanpaste om binnen de norm te vallen.

Kortom, de gedachte die verschillende participanten hebben ervaren over de invloed van hun huidskleur of uiterlijke kenmerken gedurende een sollicitatieprocedure, is te herleiden aan het abstract liberalistische *frame* van kleurenblind racisme (Bonilla-Silva, 2006). De keuze maken om een persoon aan te nemen met de achterliggende gedachte om de culturele diversiteit op te krikken wekt het idee dat mensen, die afwijken van de witte norm alsnog als structuur van macht worden ingezet. Daarnaast kan zogenaamd positieve discriminatie alsnog negatieve

effecten met zich meebrengen. Suraya (2022) heeft zich bijvoorbeeld een periode lang rot gevoeld, omdat zij – door de specifieke vraag van haar werkgever naar haar afkomst tijdens de sollicitatieprocedure – aan zichzelf en haar kwaliteiten begon te twijfelen. Daarnaast is het thema maatschappelijke druk tevens te herleiden aan het abstract liberalistische *frame*, aangezien de druk, die de participanten ervaren gelegitimeerd kan worden doordat zij het idee hebben dat zij extra hard moeten werken zodat zij binnen de witte norm worden geaccepteerd. Deze witte norm bepaald volgens het abstract liberalisme namelijk nog steeds wat gelijke kansen inhoudt en wie deze verdiend.

Naturalization

Gedurende de interviews werden interessante manieren benoemd hoe de participanten omgingen met hun gevoelens wat betreft hun etnische achtergrond. Deze gevoelens zijn gecodeerd onder het thema ‘copingstrategie’. Een opvallende copingstrategie is de ‘het is wat het is’ mentaliteit, waarbij wordt aangegeven niks te hebben gemist vanuit de opvoeding, jeugd of vanuit school. Zo zegt Boris (2022) het volgende:

Ik was daar nooit echt zo mee bezig met de cultuur. Ik dacht dat het zo was, dus het was hoe het was. Als ik daar nu aan terugdenk ook, kijk ik daar niet naar of vervelend naar, omdat ik daar misschien te weinig van heb geleerd, of zo.. Mmm nee, het is gewoon hoe het was, denk ik. En voor mij was dat normaal, zeg maar (6:50).

Uit dit citaat blijkt dat Boris (2022) aangeeft, destijds, weinig kennis te hebben over cultuur. Voor hem was het hebben van witte en zwarte familie gewoon hoe het was, de dood normaalste zaak. Dit werkt kleurenblindheid in de hand, omdat dit soort situaties de suggestie kunnen wekken dat raciale fenomenen weg verklaard kunnen worden door te suggereren dat het een natuurlijk verschijnsel betreft (Bonilla-Silva). Een achterliggende reden dat Boris (2022) op deze wijze naar zijn familie keek, is mogelijk te betrekken op de plek waar hij is opgegroeid, namelijk een klein dorp. Zo gaf hij aan dat hij tijdens zijn jeugd weinig in aanraking is gekomen met andere culturen dan de Nederlandse. Hierdoor heeft hij mogelijk meegekregen dat kleur er niet toe doet en ‘gewoon is wat het is’. Daarnaast gaf Boris (2022) tevens aan dat hij een witte huidskleur heeft en daardoor niet te maken heeft gehad met racisme. Het feit dat hij in een wit dorp opgegroeid is als een witte man – ondanks zijn Creoolse *roots* – heeft mogelijk gemaakt dat hij deze ‘het is wat het is’ mentaliteit erop na hield.

Net als in het onderzoek van Bonilla-Silva (2006) is *naturalization* in dit onderzoek het minst voorkomende *frame* om de belevingswereld van de participant te omschrijven. Dit komt mogelijk omdat alle participanten of opgegroeid zijn met een familie en/of omgeving van kleur of zij zelf iemand zijn van kleur. Deze factoren lijken te zorgen voor een bepaald bewustzijn omtrent huidskleur, waardoor het voor de meeste participanten niet vanzelfsprekend is dat zij opgegroeid zijn in een gemixt gezin, mede doordat zij hierdoor geconfronteerd werden met hun eigen huidskleur of met die van hun familie en/of omgeving.

Cultureel racisme

Het *frame* cultureel racisme is het meest voorkomende *frame* dat gekoppeld kan worden aan de ervaringen en beleving van de participanten. Zo werd door de participanten voornamelijk gesproken over hun ervaringen wat betreft stigma's, vooroordelen en racistische uitlatingen, oftewel etiketten die opgeplakt werden door de omgeving (Bartlett, 2001). Zo zijn de ervaren stigma's – volgens de meeste participanten – op te delen in negatieve en zogenaamd 'positieve' stigma's. In hoeverre de 'positieve' stigma's ook daadwerkelijk op een positieve manier werden geïnterpreteerd door de participanten liep uiteen.

Beginnend bij de negatieve stigma's. De meest voorkomende stigma's die benoemd zijn door de participanten omvatten: niet intelligent of dom zijn, laaggeletterd zijn, de eigenschap hebben om altijd te laat te komen, lui zijn, niet bereid zijn te willen werken of het idee dat een gehele bevolkingsgroep stinkt. De meest voorkomende positieve stigma's omvatten het idee dat Surinamers, Hindoestanen of Indiërs lekker kunnen koken of dat zij 'exotisch' zijn, zoals hieronder is aangeduid:

Ja, dan meer zo de positieve, wat niet positief is, maar het leuk vinden van: 'Oh ja, je bent dan iets meer exotisch', zeg maar dat. Snap je? Ik ga er eigenlijk gewoon stuk om, omdat ik denk wat zeg je nou precies? Dat is dan een soort van voor mensen iets positiefs om te zeggen (Yara, 2022, 36:53).

Het is van belang om te vermelden dat weinig participanten daadwerkelijk last hebben gehad van de aangegeven stigma's. Sommigen gaven aan nooit op een negatieve manier bevooroordeeld te zijn, andere participanten gaven aan dat ze bekend zijn met de stigma's en hier geïrriteerd of boos door raken. Deze negatieve stigma's zijn te herleiden aan het cultureel racistische *frame* waarin de positie van de minderheden verklaard kunnen op basis van hun cultuur. Althans, de perceptie van hun cultuur (Bonilla-Silva, 2006). Interessant is dat deze

stigma's mogelijk minder van toepassing zouden kunnen zijn aangezien de doelgroep van dit onderzoek gemixt is. Toch is gebleken dat alle participanten op een bepaald moment in hun leven geconfronteerd zijn met dergelijke stigma's, zowel negatief als 'positief'.

Opvallend aan het thema stigmatisering is dat sommige participanten zelf ook vanuit bepaalde stigma's naar zichzelf keken. Ronnie (2022) gaf bijvoorbeeld het volgende aan: "Ik denk dat je daardoor (...) wel heel erg leert soort van hoe je je als blanke gedraagt of zo, of kan gedragen. Wat gewent is als je in een omgeving komt waar iedereen blank is" (3:01). Hier suggereert hij dat bepaald gedrag behoort tot een bepaald ras. Daarnaast benoemt hij het volgende: " (...) Dat je dat soort gebruiken wat meer begrijpt of zo dan iemand die misschien volledig uit een soort achterstandswijk komt. Of misschien... Dat is natuurlijk raar dat ik dat gelijk eraan koppel, maar dat zie je natuurlijk wel vaak" (3:51). In dit citaat heeft Ronnie het over mensen die niet 'blank' zijn. Hij wijst niet alleen bepaald gedrag toe aan een groep mensen, maar eveneens de plek waar deze mensen dan zouden moeten wonen. Hieruit blijkt dat bepaalde gedachtegoederen dermate geïnternaliseerd kunnen zijn dat je een gemixt persoon op een gegeven moment zelf ook op die manier over ras na gaat denken (Du Bois, 1896). Dit is mogelijk te wijten aan de plek waar hij is opgegroeid, namelijk een witte wijk. Ondanks zijn donkere huidskleur heeft hij elementen van kleurenblindheid geïnternaliseerd. Naast de verbinding met het cultureel racistische *frame* heeft dit citaat tevens overlappings met het *frame naturalization*. Aangezien geïnterpreteerd kan worden dat Ronnie (2022) het idee heeft dat zwart en wit gesegregeerd van elkaar leven, omdat dat hij dit vaak ziet en tevens enigszins normaal vindt.

Naast de stigma's hebben veel participanten ook te maken gehad met racistische uitlatingen, ook wel *racial slurs* genoemd. Deze uitlatingen zijn voornamelijk besproken in één adem met het thema stigmatisering. Niet alle participanten hebben te maken gehad met racistische uitlatingen, maar degene die dit wel hebben meegemaakt, hebben dit tevens ervaren als iets enorm vervelends. Uit de interviews kan gesteld worden dat de racistische uitlatingen afhankelijk zijn van de uiterlijke kenmerken van de participant en tevens de omgeving.

Participanten met Hindoestaanse of Indiase roots zijn veelal uitgemaakt voor koelie. Volgens de participanten komt dit omdat zij bepaalde uiterlijke kenmerken hebben die typerend zijn voor een Hindoestaans of Indiaas persoon, zoals een donkere huidskleur en donker haar. Daarentegen zijn de meeste participanten met een Creoolse roots uitgemaakt voor bakra (een aanduiding voor een wit persoon in het Sranangtongo, de Creoolse taal van Suriname). De Creoolse participanten gaven aan dat zij tevens zo genoemd werden op basis van hun uiterlijke kenmerken, namelijk een lichtere huidskleur en een sluike haarstructuur.

Interessant aan sommige interviews is het gebruik van de termen ‘halfbloed’ of ‘halfbloedje’ en ‘blank’. Deze termen werden door meerdere participanten talrijk gebruikt, terwijl andere participanten aangaven regelmatig discussies of gesprekken te hebben waarbij zij hun omgeving juist aanspreken op het gebruiken van deze termen. De reden voor het gebruik van deze termen kan aan verschillende factoren liggen, namelijk: 1) aan het idee dat de termen zogenaamd onschuldig zijn, waardoor ze comfortabeler zijn om te gebruiken (Wekker, 2016), 2) onwetendheid over de etymologie van de termen en de lading die daarbij gepaard gaat, waardoor gedachtegoederen van ongelijkheid dermate geïnternaliseerd kunnen zijn (Du Bois, 1896) of 3) de bewuste keuze voor het gebruik van deze terminologie.

Er kan kortom gesteld worden dat alle participanten op een bepaald punt in hun leven geconfronteerd werden met stigma’s, vooroordelen en racistische uitlatingen. Volgens sommige participanten zijn de stigma’s in te delen als negatief en zogenaamd ‘positief’ beladen. Participanten hebben deze uitlatingen als vervelend beschouwd en sommigen zijn zelfs gepest op basis van deze vooroordelen en racistische uitlatingen. Bij de participanten die opgegroeid zijn in een witte omgeving en tevens in hun jeugd weinig interesse hadden in hun *roots* is te merken dat bepaald kleurenblind gedrag geïnternaliseerd is, veelal onbewust. Het cultureel racistische *frame* besteed helaas geen aandacht aan kleurenblind onder mensen van kleur.

Minimalisering van racisme

Van minimalisering van racisme was volgens verschillende participanten sprake wanneer zij racisme bespreekbaar maakten in hun omgeving of wanneer zij hun eigen levenservaringen deelden. Soms werden hun eigen ervaringen of meningen omtrent racisme gebagatelliseerd. Rabia (2022) geeft hiervan een voorbeeld:

Vroeger een vriend van mij die zei dan wel eens van: (...) ‘Curry, je huis ruikt zeker naar curry’. En ik heb dat laatst benoemd omdat, we er gewoon een gesprek over hadden. En uhm, ik weet niet precies hoe we erbij kwamen, maar toen moesten ze allebei keihard lachen (47:37).

Dit soort ‘grapjes’ hebben bij een aantal participanten geleid tot schaamte over en het verdoezelen van hun *roots*. Bij andere participanten, zoals Suraya (2022) en Sofia (2022) leidden zulke situaties juist tot bewijsdrang. Yara (2022) ervaarde wel eens dat mensen haar reactie op racisme probeerde te legitimeren door haar *roots* te koppelen aan haar reactie. Zo zegt zij hier het volgende over:

Ik vind het irritant als mensen doen van oh ja Yara, jij doet nu zo, omdat je half Surinaams bent, maar ja. Dan denk ik nee, daar gaat het dus ook niet om, dat is heel mijn punt niet eens. Er gebeurt gewoon iets kuts en dat zeg ik. (44:52)

Het lijkt alsof het pas legitiem is om op te komen voor racisme als je dit zelf hebt meegemaakt of hebt ervaren. Yara (2022) zegt bijvoorbeeld ook dat zij weinig racistische ervaringen heeft meegemaakt, maar dat zij zich wel verantwoordelijk voelt om zich uit te spreken over racisme, omdat het wel over haar familie gaat. Daarnaast zei Rabia (2022) dat haar vriend zich wel eens heeft afgevraagd of mensen die racisme ervaren of bespreekbaar maken “niet gewoon iets naar buiten brengen waar ze het zichzelf eigenlijk alleen maar moeilijk mee maken, dat ze het misschien gewoon moeten laten gaan, omdat het daardoor alleen maar zwaarder wordt voor hen” (43:25). Hieruit wordt eigenlijk gesuggereerd dat mensen die racisme ervaren of bespreekbaar maken zelf verantwoordelijk zijn voor de gevolgen daarvan. De meeste participanten geven ook aan dat hun uitspraken of ervaringen omtrent racisme het meest worden gebagatelliseerd in een omgeving met mensen die geen ervaring hebben met racisme of zich niet kunnen inleven in racistische situaties.

Kortom, situaties waarin ervaringen worden gebagatelliseerd door de omgeving kunnen toegespitst worden op het *frame* minimalisering van racisme, waarbij de suggestie wordt gewekt door de omgeving dat de participant ‘zich niet moet aanstellen’ en dat racistische situaties niet langer een centrale rol spelen in de levens van minderheden (Bonilla-Silva, 2006). Mogelijk is het tekort aan kennis en informatie of het niet ervaren van racisme een reden voor deze bagatellisering.

Cultuuroverdracht en familiepatronen

Uit de interviews kan gesteld worden dat cultuuroverdracht en familiepatronen beschouwd kunnen worden als verklaring voor kleurenblindheid of juist als verklaring voor het zien van kleur. Zo gaven alle participanten die opgegroeid zijn in Nederland aan dat zij vanuit school geen informatie hebben gekregen over hun cultuur. De meeste participanten moesten het om deze reden hebben van de cultuuroverdracht vanuit huis, denk aan de overdracht over aspecten uit de geschiedenis, het eten, klederdracht, verhalen en de normen en waarden. Desalniettemin hadden veel participanten het gewaardeerd als op school aspecten uit hun cultuur wel waren uitgelicht, bijvoorbeeld door stil te staan bij bepaalde culturele herdenkingsdagen of feestdagen, zoals Keti Koti en Divali, zodat zij zelf maar ook hun omgeving bewust werd van de culturele verschillen. Ook gaven verschillende participanten aan dat op school een vertekent beeld van

de geschiedenis werd onderwezen, gedurende de geschiedenislessen. Zo werd veelal benoemd dat het tijdens de lessen over de Gouden Eeuw ging, maar te weinig aandacht werd besteed aan de slavernij. Zo gaf Boris (2022) het volgende aan:

Pas later in m'n leven, (...) hoor je andere verhalen en ga je natuurlijk daadwerkelijk wat dieper op de materie in. En dan kom je natuurlijk tot schrikbarende geschiedenis verhalen, die vanuit mijn moeders cultuur hebben plaatsgevonden. En ja, daar heb je natuurlijk vanuit het witte, westerse perspectief, natuurlijk nooit wat over geleerd. (...) Terwijl dat eigenlijk essentieel is in het idee wat ik vind dat ik had moeten leren (8:14).

De vertekening van de geschiedenis en het niet overdragen van informatie over cultuur en culturele verschillen heeft volgens de participanten invloed gehad op de manier waarop zij zich gedurende hun jeugd hebben gevoeld. Daarnaast wordt aangegeven dat representatie en het gesprek over cultuur bij kan dragen aan meer herkenning en acceptatie.

De overdracht van cultuur was volgens alle participanten afhankelijk van familiepatronen. Assimilatie was het meest voorkomende familiepatroon gedurende de interviews. Veel participanten gaven aan dat weinig cultuuroverdracht plaatsvond, omdat zij veronderstelden dat de ouder met migratieachtergrond het idee had dat zij 'moesten meedraaien' in de Nederlandse samenleving. Volgens de participanten was hierdoor weinig ruimte voor cultuur, omdat de ouder met migratieachtergrond heeft ervaren hoe het is om buiten de boot te vallen. Gabriëlla (2022) zegt hier het volgende over:

Ik merkte ook dat m'n vader toen hij hier kwam wonen dat hij heel erg, uh ja integreerde. Hij heeft gelijk Nederlands geleerd. (...) Hij vindt het nog steeds eigenlijk lastig na twintig jaar, maar hij past zich wel heel erg aan. Dus ik denk dat hij dat ook voor mij en mijn zus wilde, dat we gewoon echt meededen met die Nederlandse cultuur en dat we niet al te, ja, al te veel buiten de boot vielen eigenlijk (5:09).

Daarnaast gaf Yara (2020) het volgende aan: "Ik heb ook heel erg vaak gevraagd van waarom heb je mij nooit Surinaams geleerd? En hij was van: 'Ja, maar dan gaat je Nederlands misschien minder goed zou zijn'" (3:40). Hieruit wordt dus opgemerkt dat cultuur- of taaloverdracht ook niet plaatsvond, omdat het volgens de ouder met migratieachtergrond ten koste zou kunnen gaan van de Nederlandse taal. Daarentegen kreeg Naomi (2022) juist enorm veel mee over haar cultuur. Dit kwam enerzijds doordat ze is opgegroeid in Suriname, maar

anderzijds ook omdat haar vader de winti cultuur beoefend. Ze geeft ook aan dat die kennis haar gevormd heeft tot wie ze nu is en van alle participanten is zij mogelijk het meest geïnformeerd over de geschiedenis en cultuur van haar *roots*. In tegenstelling tot Naomi (2022) en Suraya (2022) is het dus eerder de norm dat de informatie over desbetreffende roots vanuit eigen interesse of initiatief aangeleerd moet worden. Ook gaf Ronnie (2022) het volgende aan: “Je hoort wel eens dat mensen zeggen van als ik met Hindoestanen ben voel ik me niet Hindoestaans genoeg en als ik met Nederlanders ben dan voel ik me niet Nederlands genoeg. Een beetje dat gevoel wel” (26:95). Ronnie (2022) beschrijft het gevoel wat tijdens het opgroeien voor de meeste participanten heeft overheerst als gevolg van het tekort aan cultuur- en informatieoverdracht of als gevolg van het opgroeien in een witte omgeving als persoon van kleur.

Kortom, het vertekende beeld dat onderwezen wordt tijdens de geschiedenisles op scholen en het niet overdragen van informatie over cultuur heeft geresulteerd in onwetendheid bij de participanten over hun eigen cultuur en geschiedenis. Daarnaast wordt het idee dat de geschiedenis bepaald wordt door de overwinnaar (Bhambra, 2014) door de participanten bevestigd. Ook kan gesteld worden dat intrinsieke motivatie noodzakelijk is in het leerproces over cultuur, voornamelijk wanneer vanuit huis weinig cultuuroverdracht plaatsvindt. Op basis van de interviews lijkt deze intrinsieke motivatie in combinatie met de plaats waar de participanten zijn opgegroeid essentieel in het zien van kleur of juist niet. Daarnaast lijken de intrinsieke motivatie en de plaats waar de participant is opgegroeid tevens van invloed op het gevoel dat zij tussen twee werelden in leven.

5. Conclusie & discussie

Conclusie

Gedurende het onderzoek stond de volgende vraag centraal: ‘*Hoe heeft het concept kleurenblindheid effect op Nederlands/Creools Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren in de manier waarop zij ras en etniciteit waarnemen en beleven?*’ Allereerst kan gesteld worden dat het abstract liberalistische *frame* teruggevonden is binnen dit onderzoek. Daarnaast kan gesteld worden dat huidskleur en uiterlijke kenmerken een rol spelen in de ervaring en beleving van de gemixte jongeren. Door hun huidskleur of uiterlijke kenmerken hebben sommige participanten het idee gehad dat zij voor- en nadelen ervaarden gedurende hun leven. Enerzijds werd tijdens een sollicitatieprocedure sneller iemand van kleur aangenomen, onder het mom van culturele diversiteit, anderzijds zorgden huidskleur en uiterlijke kenmerken bij sommige participanten voor het gevoel dat zij harder hun best moesten doen in de maatschappij om te voldoen aan de witte norm. Sommige participanten beleefden geen kansenongelijkheid, wat betreft huidskleur of uiterlijke kenmerken, omdat zij *white passing* zijn.

Bovendien is het *frame naturalization* in dit onderzoek ook onderdeel van kleurenblindheid. De ‘het is wat het is’ mentaliteit kwam voornamelijk bij 1 participant naar voor wanneer gesproken werd over de waarneming van cultuur. Net als in het onderzoek van Bonilla-Silva (2006) omvat *naturalization* in dit onderzoek het minst benoemde *frame*. Daarentegen is het *frame* cultureel racisme het meest benoemd door de participanten. Zij haakten vaak in op de stigma’s, vooroordelen en racistische uitlatingen binnen hun omgeving (Bartlett, 2001). Dit heeft sommige participanten geraakt, gekwetst en onzeker gemaakt. Andere participanten ervaarden een bewijsdrang jegens de omgeving. Ook waren er participanten die in hun leven wel geconfronteerd zijn met stigma’s, maar zelf nooit de nadelen daarvan hebben ondervonden. Tevens omdat zij *white passing* zijn of opgegroeid zijn in een witte, kleurenblinde omgevingen. Verder kwam het *frame* minimalisering van racisme ook meermaals ter sprake. Door het tekort aan kennis en informatie of het niet ervaren van racisme heeft de doelgroep vaak te horen gekregen dat zij zich niet zo moeten aanstellen of dat zij overdrijven.

Ten slotte kan dus gesteld worden dat kleurenblindheid effect heeft gehad in de waarneming en beleving van etniciteit en ras bij Nederlands/Creools Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren, aangezien zij door het opgroeien in een kleurenblinde, witte omgeving of het te kort aan cultuur- en informatieoverdracht vaak het idee hebben gehad dat zij door niemand begrepen werden en tussen twee werelden in leefden. Zo werd in verschillende

huishoudens weinig aan cultuuroverdracht gedaan als gevolg van assimilatie. Daarnaast werd vanuit school een vertekend of onvolledig beeld geschetst over de koloniale geschiedenis, waardoor de etymologie van de termen ‘halfbloed’ en ‘blank’ onbekend was. Hierdoor werd het koloniale gedachtegoed onbewust doorgegeven (Bowker & Star, 2000). Aan de gevolgen en effecten van kleurenblind racisme wordt in de *frames* van kleurenblindheid (Bonilla-Silva, 2006) geen aandacht besteed, maar zijn desalniettemin van groot belang om de belevingswereld van deze doelgroep te begrijpen.

Discussie

Voor dit onderzoek is een *convenience sampling* toegepast als manier van het verzamelen van participanten. Deze verzamelingsmethode voor de steekproef werpt direct een blik op het netwerk van de onderzoeker. Dit is van belang om te benoemen, omdat het invloed heeft op de herhaalbaarheid en tevens de betrouwbaarheid van het onderzoek. Ik bekijk mezelf als een jonge heterovrouw met gemixte *roots*, opgegroeid in een kleurenblind, wit dorp en een linkse politieke voorkeur. Deze factoren hebben tevens invloed op mijn netwerk. Alle jongeren die benaderd zijn voor dit onderzoek, behalve de twee vrouwen van TikTok, omvatten mensen uit het netwerk van de onderzoeker. De kans is hierdoor reëel dat deze participanten deels of in het geheel dezelfde mening delen over racisme, de tekortkomingen van het schoolstelsel wat betreft de vertekening en onvolledigheid van het geschiedeniscurriculum, de waarde van cultuuroverdracht en het erkennen van kleur. Daarnaast zijn de TikTok-participanten tevens uitgekozen wegens het benoemen van hun ervaringen met betrekking tot gemixt zijn. De algehele steekproef is hierdoor onderdeel van de perceptie van de onderzoeker, wat betreft het thema kleurenblindheid en de manier waarop dit het beste onderzocht kan worden. Hierdoor is de herhaalbaarheid van het onderzoek discutabel.

Verder is het lastig om te bepalen of het concept kleurenblindheid daadwerkelijk een significant verband heeft met het waarnemen en beleven van ras en etniciteit voor de Nederlands/Creools Surinaamse en de Nederlands/Indiase jongeren. Dit komt omdat het onderzoek zich enkel berust op kwalitatieve methoden. Voor een vervolgonderzoek zou het dus interessant kunnen zijn om middels *mixed methods* onderzoek naar kleurenblindheid uit te voeren. Op deze manier kan een grotere en willekeurige steekproef gedekt worden, waardoor de betrouwbaarheid en validiteit versterkt worden. Daarnaast is het ook interessant om in een vervolgonderzoek de focus te leggen op de volgende factoren en hun relatie met de waarneming en beleving van ras en etniciteit, namelijk: het land van geboorte van de participanten, het land waarin de participant is opgegroeid en het aspect of de participant of respondent is opgegroeid

in een één-ouder gezin, met beide ouders is opgegroeid of bijvoorbeeld is geadopteerd. En als de participant is opgegroeid in een één-oudergezin, is dit dan gezamenlijk gebeurd met de ouder met migratieachtergrond of met de ouder zonder migratieachtergrond en zit er nog verschil tussen het opgroeien met vader of moeder, wat betreft de cultuuroverdracht. Ook is het interessant om te ontdekken of tussen verschillende generaties verschil zit in de waarneming en beleving van ras en etniciteit, aangezien dit onderzoek zich enkel focust op jongeren. Al deze elementen zouden middels kwantitatieve methode een extra lading kunnen bieden aan het huidige onderzoek. Waarbij enerzijds significante relaties ontdekt kunnen worden tussen de waarneming en beleving van ras en etniciteit en waarbij anderzijds de belevingswereld van de participant alsnog in ogenschouw wordt genomen.

Literatuurlijst

- Babbie, E. (2016). *The Practice of Social Research*. Fourteenth Edition. Boston, Massachusetts: Cengage Learning.
- Bartlett, R. (2001). Medieval and modern concepts of race and ethnicity. *Journal of Medieval and Early Modern Studies*, 31(1), 39-56.
- Bhambra, G.K. (2014). Postcolonial and decolonial dialogues, *Postcolonial Studies*, 17(2), 115-121.
- Bonilla-Silva, E. (2001). *White supremacy and racism in the post-civil rights era*. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Bonilla-Silva, E. (2006). *Racism without racists: Color-blind racism and the persistence of racial inequality in the United States*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Bonilla-Silva, E., & Dietrich, D. (2011). *The Sweet Enchantment of Color-Blind Racism In Obamerica*.
- Bowker, G. C., & Star, S. L. (2000). *Sorting things out: Classification and its consequences*. MIT press.
- CBS. (2017, 20 januari). *Gemengd samenwonen verschilt per migratieachtergrond*. Geraadpleegd op 17 juni 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/03/gemengd-samenwonen-verschilt-per-migratieachtergrond>
- CBS. (2022, 1 mei). *Hoeveel mensen met een migratieachtergrond wonen in Nederland?*. Geraadpleegd op 17 juni 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-mensen-met-een-migratieachtergrond-wonen-in-nederland->
- Choenni, C. E. (2011). *Integratie Hindostani Stijl. Over de migratie, geschiedenis en diaspora van Hindostanen*.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative Inquiry Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Fourth Edition. London: Sage.
- D'Souza, D. (1995). *The end of racism: Principles for a multiracial society*. Free Press.
- Delgado, R., & Stefancic, J. (2017). Critical race theory. In *Critical Race Theory (Third Edition)*. New York University Press.
- Du Bois, W. (1896). *Suppression of the African Slave-Trade to the United States of America, 1638-1870*. New York, Longmans, Green and Co.
- Ensie. (2017). *Halfbloed*. Accessed February 3th, 2022 from <https://www.ensie.nl/wiktionary/halfbloed>

- Essed, P. (1991). *Understanding everyday racism: An interdisciplinary theory* (Vol. 2). Sage.
- Essed, P., & Nimako, K. (2006). “Designs and (Co)Incidents: Cultures of Scholarship and Public Policy on Immigrants/Minorities in the Netherlands.” *International Journal of Comparative Sociology*, 47, 281–312.
- Gunew, S. (1997). Postcolonialism and multiculturalism: Between race and ethnicity. *The yearbook of English studies*, 27, 22-39.
- Harris, D., & Sim, J. (2002). ‘Who is Multiracial? Assessing the Complexity of Lived Race’, *American Sociological Review*, 67(4), 614-627.
- Meel, P. (1985). De Emigratie van Hindostaanse contractarbeiders naar Suriname, 1873-1917. *Groniek*, (92).
- Nimako, K., Abdou, A., & Willemsen, G. (2014). Chattel slavery and racism: a reflection on the Dutch experience. In *Dutch racism* (pp. 31-51). Brill.
- Ramsোধ, H. (2019). Beyond Being Koelies and Kantráki. Constructing Hindostani Identities in Suriname in the Era of Indenture 1873-1921. *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis*, 16(1), 111-113.
- Rose, A. (2022). “Dutch Racism is not Like Anywhere Else”: Refusing Color-Blind Myths in Black Feminist Otherwise Spaces. *Gender & Society*, 36(2), 239-263.
- Santos, D. J. D. S., Palomares, N. B., Normando, D., & Quintão, C. C. A. (2010). Race versus ethnicity: Differing for better application. *Dental Press Journal of Orthodontics*, 15, 121-124.
- Song, M. (2010). Is there ‘a’ mixed race group in Britain? The diversity of multiracial identification and experience. *Critical Social Policy*, 30(3), 337-358.
- Sullivan, S. (2006). *Revealing whiteness: The Unconscious Habits of Racial Privilege*. Bloomington: Indiana University Press.
- The Black Archives. (2018). About The Black Archives. Geraadpleegd op 12 juni 2022, van <http://www.theblackarchives.nl/about-us.html>.
- Wekker, G. (2016). *White innocence: Paradoxes of colonialism and race*. Durham and London: Duke University Press.
- Wright, W. D. (2002). *Black history and black identity: A call for a new historiography*. Greenwood Publishing Group.

Appendix 1: Tabel 1. Participanten informatie

	Nr.	Naam*	Roots**	Leeftijd	Beroep
Participanten	1	Rabia	Indiaas	24	Student International Business en werkt parttime in de horeca
	2	Ronnie	Hindoestaans Surinaams	25	Recruiter
	3	Naomi	Creools Surinaams	19	Scholier en werkzaam bij een schoenenwinkel
	4	Sofia	Creools Surinaams	18	Student mbo Sociaal Werk
	5	Suraya	Hindoestaans Surinaams	23	Bureauredacteur bij een nieuwsomroep
	6	Yara	Creools Surinaams	23	Student Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie
	7	Boris	Creools Surinaams	29	Geluidsman voor films, series en documentaires
	8	Gabriëlla	Indiaas	26	Docente Engels en yoga instructeur

*De namen van de participanten zijn veranderd

**Alle participanten zijn gemixt met Nederlandse *roots*

Appendix 2: Interviewopzet

Allereerst wil ik je nogmaals bedanken voor je deelname aan dit onderzoek. Ik wil graag nog een keer uitleggen waar dit onderzoek over gaat. In dit onderzoek ben ik geïnteresseerd op welke manier jongeren met een gemixte etnische achtergrond hun etnische identiteit hebben ontwikkeld. Ik ben om deze reden geïnteresseerd in jouw visie en verhalen over de manier waarop jij naar dit proces kijkt en dit hebt ervaren gedurende je leven.

Het is belangrijk om te weten dat alle informatie uit dit interview vertrouwelijk zal worden behandeld en dat je als persoon anoniem zult blijven. Als je wilt, kan ik je in het transcript van dit interview een fictieve naam geven.

Bovendien zou ik willen vragen of ik het interview mag opnemen. Ik zal de opname alleen gebruiken voor de transcriptie van het interview. Na afloop zal ik de opname verwijderen. Mocht je op een bepaald moment ergens over willen praten, maar niet willen dat deze informatie in het interview wordt opgenomen, dan kun je dat gewoon aangeven en zal ik dat gedeelte niet opnemen en transcriberen.

Het interview zal ongeveer 45 minuten duren. Hier kan je ook rekening mee houden tijdens het beantwoorden van de vragen. Tussendoor zal ik af en toe wat aantekeningen maken om de verhaallijn van het interview vast te houden.

I. Introducerende vragen

1. Wat is je leeftijd?
2. Waar liggen je roots?
3. Waar ben je opgegroeid?
4. Hoe zou je het begrip etniciteit definiëren? En Waarom? (Wat betekent etniciteit volgens jou?)

II. Omgevingsfactoren

5. Heeft de plek waar je bent opgegroeid invloed gehad op wie je nu bent? Zo ja, hoe heeft de plek je beïnvloed?
6. Wat heb je vanuit huis meegekregen over jouw cultuur? Hoe prominent was de cultuur van je ouders gedurende je jeugd?

7. Ben je geïnteresseerd in de geschiedenis van jouw roots?
8. Heb je hier iets over geleerd op school of vanuit huis? Was het bijvoorbeeld op school mogelijk om jouw cultuur te vieren, denk bijvoorbeeld aan specifieke feestdagen.
9. Ben je tevreden over hetgeen wat je vanuit je omgeving hebt meegekregen hierover? Denk aan school, sport en de buurt. Zo ja/nee, waarom?
10. Wat had je graag over jouw cultuur/roots willen meekrijgen vanuit je omgeving en heb je gemist tijdens het opgroeien?
11. Bestaan er volgens jou ook misconcepties (verkeerde interpretatie) uit je omgeving over jouw roots/ethniciteit?
12. Ervaar jij (en zo ja hoe) een mismatch tussen hoe jij jezelf en je eigen cultuur/roots/ethniciteit ziet versus hoe de omgeving jou ziet? Kan je hier een voorbeeld van geven?

III. Uiterlijke kenmerken (naturalization)

13. Heb je ooit het idee gehad dat mensen je niet geloofde als een gesprek ontstond over jouw etnische achtergrond? Zo ja, wat deed dit met je?
14. Hoe komt het (volgens jou) dat mensen je niet geloofden?
15. Spelen uiterlijke kenmerken hierin een rol volgens jou?
16. Hoe merk je dat over het algemeen gereageerd wordt op jouw uiterlijke kenmerken of ethniciteit in de interactie met mensen om je heen?
17. Verandert deze interactie met mensen van een verschillende ethniciteit of gender?

IV. Identificatie

18. Op welke momenten in je leven voelde je je verbonden met je etnische achtergrond?
19. Op welke momenten in je leven voelde je je totaal niet verbonden met je etnische achtergrond?
20. En hoe vaak komen deze momenten voor? Is dit gevoel gedurende de jaren versterkt of verminderd?
21. Als je zou moeten kiezen, met welke etnische achtergrond identificeer jij je het meest? Hoe komt dit?
22. Heb je ooit het gevoel gehad dat je moest kiezen tussen beide? Zo ja, wat deed dit met je?
23. Heb je je ooit gevoelens van schaamte of trots gehad voor je etnische achtergrond? Zo ja, hoe kwam dit?

24. Waarom ben je trots op je etnische achtergrond?

V. Cultural racism

25. Heb je je wel eens onbegrepen gevoeld wat betreft je etnische achtergrond? Zo ja, wat deed dit met je?

26. Heb je je wel eens buitengesloten gevoeld wat betreft je etnische achtergrond? Zo ja, wat deed dit met je?

27. Heb je ooit te maken gehad met racisme omtrent je uiterlijke kenmerken of etniciteit?

28. Heb je ooit voordeel ervaren op basis van je uiterlijke kenmerken of etniciteit?

VI. Minimaztion of racism

29. Bespreek je in je omgeving wel eens thema's omtrent racisme? Hoe reageert je omgeving hier dan op?

30. Zit er dan nog een verschil in met wie je het bespreekt? Denk aan tussen verschillende vrienden groepen/mensen op school/werk/familie?

31. Komen er situaties voor, en zo ja welke, dat je het gevoel hebt dat mensen vinden dat je overdrijft of jouw eigen levenservaringen in twijfel trekken als je racisme bespreekbaar maakt?

VII. Abstract liberalism

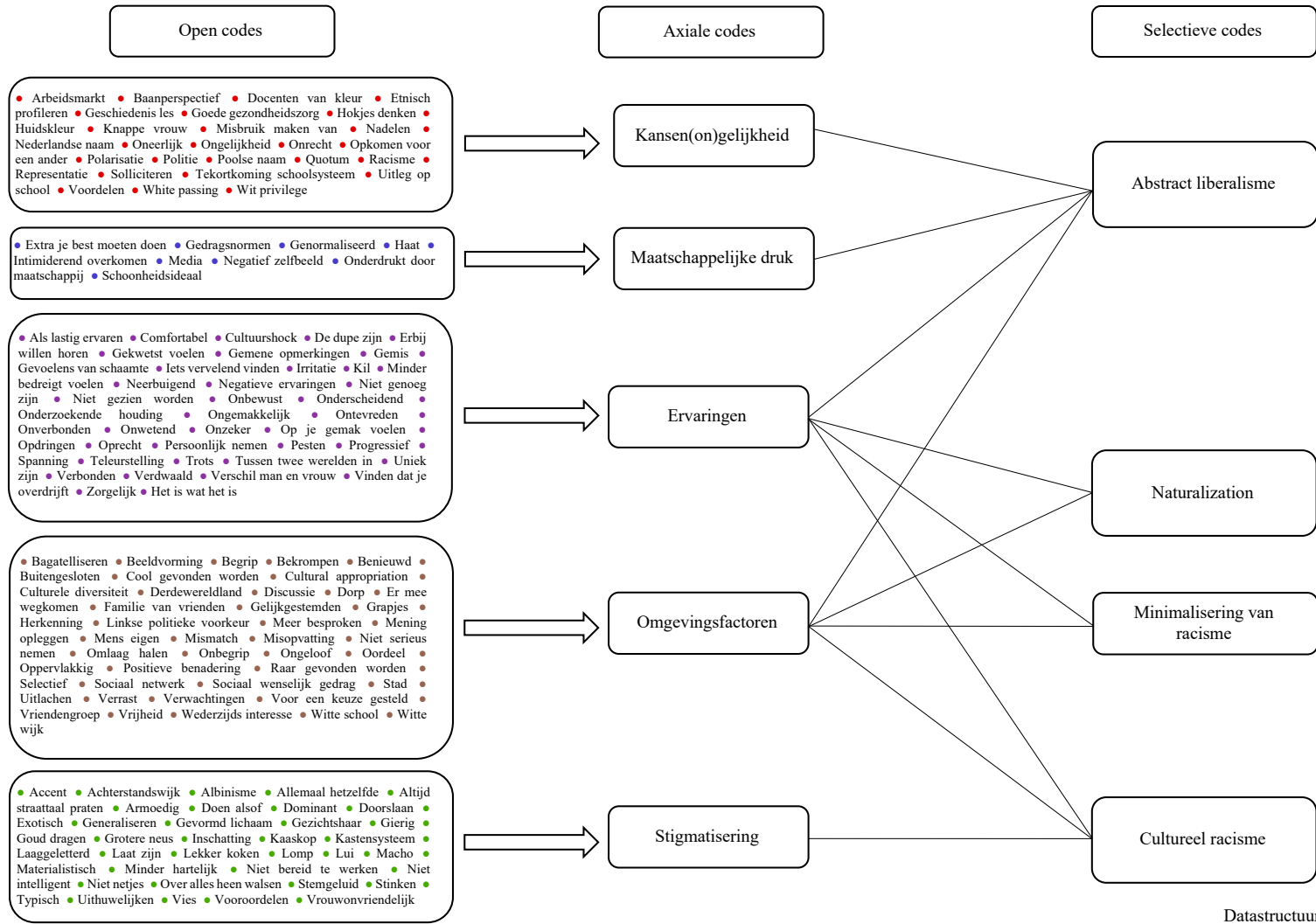
32. Heb je het gevoel dat je dezelfde kansen hebt gekregen als iemand met een geheel Nederlandse achtergrond?

33. Voel jij je gerepresenteerd in de media, op scholen of in banen?

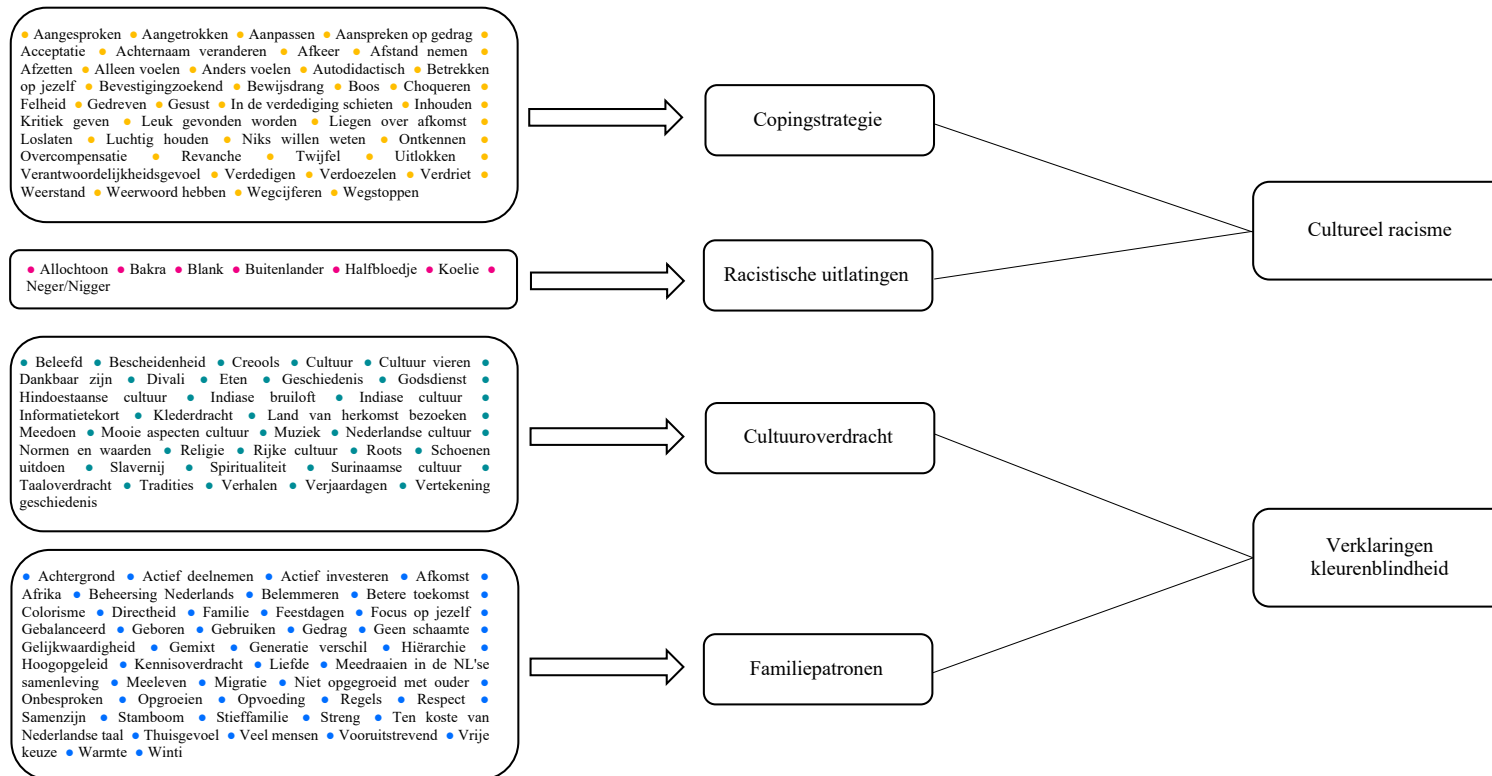
Dankjewel voor je deelname aan dit interview! Nogmaals, alle gegevens worden vertrouwelijk behandeld en je zult ook anoniem blijven in het onderzoek. Heb je nog vragen, of zijn er dingen die je nog zou willen toevoegen...?

En tenslotte, mag ik je nog eens contacteren voor het geval ik later aanvulling nodig heb

Appendix 3: Datastructuur



Datastructuur
Deel 1 van 2



Appendix 4: Ethical Checklist



CHECKLIST ETHICAL AND PRIVACY ASPECTS OF RESEARCH

INSTRUCTION

This checklist should be completed for every research study that is conducted at the Department of Public Administration and Sociology (DPAS). This checklist should be completed *before* commencing with data collection or approaching participants. Students can complete this checklist with help of their supervisor.

This checklist is a mandatory part of the empirical master's thesis and has to be uploaded along with the research proposal.

The guideline for ethical aspects of research of the Dutch Sociological Association (NSV) can be found on their website (http://www.nsv-sociologie.nl/?page_id=17). If you have doubts about ethical or privacy aspects of your research study, discuss and resolve the matter with your EUR supervisor. If needed and if advised to do so by your supervisor, you can also consult Dr. Jennifer A. Holland, coordinator of the Sociology Master's Thesis program.

PART I: GENERAL INFORMATION

Project title: Kleurenblind terwijl je kleur ziet

Name, email of student: Eefje Knoop, 547805@eur.nl

Name, email of supervisor: Jess Bier

Start date and duration: 10 februari 2022

Is the research study conducted within DPAS **YES** - NO

If 'NO': at or for what institute or organization will the study be conducted?
(e.g. internship organization)

PART II: HUMAN SUBJECTS

1. Does your research involve human participants. YES - NO

If 'NO': skip to part V.

If 'YES': does the study involve medical or physical research? YES - NO

Research that falls under the Medical Research Involving Human Subjects Act ([WMO](#)) must first be submitted to [an accredited medical research ethics committee](#) or the Central Committee on Research Involving Human Subjects ([CCMO](#)).

2. Does your research involve field observations without manipulations that will not involve identification of participants. YES - NO

If 'YES': skip to part IV.

3. Research involving completely anonymous data files (secondary data that has been anonymized by someone else). YES - NO

If 'YES': skip to part IV.

PART III: PARTICIPANTS

1. Will information about the nature of the study and about what participants can expect during the study be withheld from them? YES - **NO**
2. Will any of the participants not be asked for verbal or written 'informed consent,' whereby they agree to participate in the study? YES - **NO**
3. Will information about the possibility to discontinue the participation at any time be withheld from participants? YES - **NO**
4. Will the study involve actively deceiving the participants?
Note: almost all research studies involve some kind of deception of participants. Try to think about what types of deception are ethical or non-ethical (e.g. purpose of the study is not told, coercion is exerted on participants, giving participants the feeling that they harm other people by making certain decisions, etc.). YES - **NO**
5. Does the study involve the risk of causing psychological stress or negative emotions beyond those normally encountered by participants? YES - **NO**
6. Will information be collected about special categories of data, as defined by the GDPR (e.g. racial or ethnic origin, political opinions, religious or philosophical beliefs, trade union membership, genetic data, biometric data for the purpose of uniquely identifying a person, data concerning mental or physical health, data concerning a person's sex life or sexual orientation)? **YES** - NO
7. Will the study involve the participation of minors (<18 years old) or other groups that cannot give consent? YES - **NO**
8. Is the health and/or safety of participants at risk during the study? YES - **NO**
9. Can participants be identified by the study results or can the confidentiality of the participants' identity not be ensured? YES - **NO**
10. Are there any other possible ethical issues with regard to this study? YES - **NO**

If you have answered 'YES' to any of the previous questions, please indicate below why this issue is unavoidable in this study.

Deze thesis omvat een onderzoek naar identiteitsvorming van Nederlands/Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren, waarbij het noodzakelijk is om de etnische achtergrond te weten alvorens data wordt verzameld.

What safeguards are taken to relieve possible adverse consequences of these issues (e.g., informing participants about the study afterwards, extra safety regulations, etc.).

v. 1.1 (September 2020)

De participanten wordt gevraagd om toestemming alvorens het afnemen van een interview. Daarnaast wordt de data in het onderzoek volledig geanonimiseerd.

Are there any unintended circumstances in the study that can cause harm or have negative (emotional) consequences to the participants? Indicate what possible circumstances this could be.

De interviewvragen kunnen de participanten aan het denken zetten en dit kan mogelijk leiden tot negatieve emoties, omdat bepaalde onderwerpen over bijvoorbeeld het koloniale verleden, beladen kunnen zijn. Voorafgaand aan de interviews wordt hier wel over gesproken. Daarnaast wordt ook gevraagd om toestemming van de participant.

Please attach your informed consent form in Appendix I, if applicable.

Continue to part IV.

PART IV: SAMPLE

Where will you collect or obtain your data?

Data zal verzameld worden middels semigestructureerd diepte-interviews.

Note: indicate for separate data sources.

What is the (anticipated) size of your sample?

8 participanten

Note: indicate for separate data sources.

What is the size of the population from which you will sample?

Volgens het CBS wonen er circa 350.000 Surinamers in Nederland en 58.460 Indiërs. Het is lastig te achterhalen wat de populatie is van mensen met een dubbele etniciteit, dus Nederlands/Surinaams en Nederlands/Indiaas

Note: indicate for separate data sources.

Continue to part V.

Part V: Data storage and backup

Where and when will you store your data in the short term, after acquisition?

Op mijn laptop en harde schijf.

Note: indicate for separate data sources, for instance for paper-and pencil test data, and for digital data files.

Who is responsible for the immediate day-to-day management, storage and backup of the data arising from your research?

Ik zelf, Eefje Knoop.

How (frequently) will you back-up your research data for short-term data security?

Meerdere keren per week.

In case of collecting personal data how will you anonymize the data?

Bij het afnemen van de interviews zal een andere naam aan de participant gegeven worden.

Note: It is advisable to keep directly identifying personal details separated from the rest of the data. Personal details are then replaced by a key/ code. Only the code is part of the database with data and the list of respondents/research subjects is kept separate.

PART VI: SIGNATURE

Please note that it is your responsibility to follow the ethical guidelines in the conduct of your study. This includes providing information to participants about the study and ensuring confidentiality in storage and use of personal data. Treat participants respectfully, be on time at appointments, call participants when they have signed up for your study and fulfil promises made to participants.

Furthermore, it is your responsibility that data are authentic, of high quality and properly stored. The principle is always that the supervisor (or strictly speaking the Erasmus University Rotterdam) remains owner of the data, and that the student should therefore hand over all data to the supervisor.

Hereby I declare that the study will be conducted in accordance with the ethical guidelines of the Department of Public Administration and Sociology at Erasmus University Rotterdam. I have answered the questions truthfully.

Name student: Eefje Knoop

Name (EUR) supervisor:

Date: 20 maart 2022

Date:

APPENDIX I: Informed Consent Form (if applicable)

Informatieblad voor onderzoek: Onderzoek naar etnische identiteitsvorming onder Nederlands/Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren

Onder begeleiding van Jess Bier onderzoekt Master-student Eefje Knoop van de Erasmus Universiteit Rotterdam hoe het concept kleurenblindheid effect heeft op Nederlands/Creools Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren in de manier waarop zij ras en etniciteit waarnemen en beleven. Met behulp van uw deelname kan dit onderzoek worden gerealiseerd.

Waarom dit onderzoek?	Met dit onderzoek wil een student van de Erasmus Universiteit Rotterdam nagaan of het concept kleurenblindheid effect heeft op Nederlands/Creools Surinaamse en Nederlands/Indiase jongeren in de manier waarop zij ras en etniciteit waarnemen en beleven.
Verloop	U neemt deel aan een onderzoek waarbij we informatie zullen vergaren door: <ul style="list-style-type: none">- U te interviewen en het gesprek op te nemen via audio-opname. Er wordt een transcript uitgewerkt van het interview, de opname zal gelijk na afronding van het onderzoek verwijderd worden.
Vertrouwelijkheid	Wij doen er alles aan uw privacy zo goed mogelijk te beschermen. Naast de student zal alleen de tutor toegang krijgen tot alle door u verstrekte gegevens. Er wordt op geen enkele wijze vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens van of over u naar buiten gebracht, waardoor iemand u zal kunnen herkennen. In het onderzoek wordt u aangeduid met een verzonden naam of nummer (pseudoniem).
Vrijwilligheid	U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en u kunt stoppen wanneer u wilt. Als u tijdens het onderzoek besluit om uw medewerking te staken, zullen de gegevens die u reeds hebt verstrekt tot het moment van intrekking van de toestemming in het onderzoek gebruikt worden. Wilt u stoppen met dit onderzoek? Neem dan contact op met Eefje Knoop (547805ek@student.eur.nl)
Dataopslag	In het onderzoek zullen anonieme gegevens of pseudoniemen worden gebruikt. De verzamelde data worden beveiligd opgeslagen. De onderzoeksgegevens worden bewaard voor een periode van maximaal 2 jaar. Uiterlijk na het verstrijken van deze termijn zullen de gegevens worden verwijderd.
Indienen van een vraag of klacht	Indien u specifieke vragen heeft over hoe er met uw persoonsgegevens wordt omgegaan, kunt u deze stellen aan Jess Bier (bier@essb.eur.nl). U kunt daarnaast een klacht indienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens indien u vermoedt dat uw gegevens verkeerd zijn verwerkt.

v. 1.1 (September 2020)

Door dit toestemmingsformulier te ondertekenen erken ik het volgende [includeer alleen de categorieën die van toepassing zijn]

- | | JA | NEE |
|--|--------------------------|--------------------------|
| 1 Ik ben voldoende geïnformeerd over het onderzoek. Ik heb het informatieblad gelezen en heb daarna de mogelijkheid gehad vragen te kunnen stellen. Deze vragen zijn voldoende beantwoord en ik heb voldoende tijd gehad om over mijn deelname te beslissen. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2 Ik neem vrijwillig deel aan dit onderzoek. Het is mij duidelijk dat ik deelname aan het onderzoek op elk moment, zonder opgaaf van reden, kan beëindigen. Ik hoef een vraag niet te beantwoorden als ik dat niet wil. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Voor deelname aan het onderzoek is het bovendien nodig dat u voor verschillende onderdelen specifiek toestemming geeft. | | |
| 3 Ik geef toestemming om de gegevens die tijdens dit onderzoek over mij worden verzameld te verwerken zoals is uitgelegd in het bijgevoegde informatieblad. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4 Ik geef toestemming om tijdens het gesprek geluid-opnames te maken en mijn antwoorden uit te werken in een transcript. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5 Ik geef toestemming om mijn antwoorden te gebruiken voor gepseudonimiseerde quotes in de verslaglegging van het onderzoek. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 7 Ik geef toestemming ... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

Naam deelnemer:

Naam student:

Handtekening:

Handtekening:

Datum:

Datum:

2

v. 1.1 (September 2020)